

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING TARBIVAVIY FAOLIYATGA DOIR KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK SHART SHAROITLARI

Orziqulov Xusnidin To'liqin o'g'li

Qo'qon universiteti

Pedagogika va psixologiya kafedrası o'qituvchisi

E-mail: xusnidinorziqulov@mail.com

MAQOLA HAQIDA	ANNOTATSIYA
Qabul qilindi: 24-mart 2025-yil Tasdiqlandi: 26-mart 2025-yil Jurnal soni: 14 Maqola raqami: 23 DOI: https://doi.org/10.54613/ku.v14i.1134 KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/ KEYWORDS Kompetensiya, faoliyatga doir, ijtimoiy-pedagogik, ijtimoiy-reabilitatsion, pedagogik va psixologik shart sharoitlar	Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish muammosi bilan bog'liq ilmiy izlanishlar olib borilgan bo'lsada, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish asosida kasbiy faoliyatga tayyorlash muammosi yetarlicha tadqiq etilmaganligi sabab, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirishning pedagogik va psixologik shart sharoitlari, o'qituvchilarda shakllanishi lozim bo'lgan kasbiy-pedagogik kompetensiyalarning ahamiyatini ochib berishga qaratilgan.

Kirish. Jahon ta'lim va ilmiy tadqiqot tashkilotlarda boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantiruvchi ta'limga maqsadli tayyorlash, ta'limni tashkil etishga doir maxsus kompetentligini shakllantirish, oila va turli tashkilotlar bilan tarbiyaviy faoliyatga doir hamkorlikni ta'minlashning metodik asoslarini takomillashtirishga doir ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Ta'lim sohasida global ahamiyat kasb etadigan tarbiyaviy faoliyatga doir integratsiyani ta'minlash, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kiber ijtimoiylashuv sharoitida bolalarni turli qiynoq va tazyiqlardan kompleks himoya qilishga tarbiyaviy faoliyatga doir integratsiyasini ta'minlash, intensiv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarida yuqori motivatsion individual ta'lim traektoriyasini shakllantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarga e'tibor berilmoqda [8].

Bugungi kunda ta'lim tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chunki boshlang'ich ta'lim bosqichi bolalarning shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu bosqichda beriladigan bilim va tarbiya bolaning keyingi ta'lim jarayoni hamda hayotiy kompetensiyalarini egallashida muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, jamiyatning ijtimoiy-madaniy o'zgarishlari, ta'lim standartlarining yangilanishi va globalizatsiya sharoitida pedagoglarning nafaqat fan bo'yicha bilimdon bo'lishi, balki tarbiyaviy jihatdan ham yetuk bo'lishi talab etiladi. Zamonaviy pedagogika va psixologiya fanlari asosida o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish, ularni yangi pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar bilan qurollantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu sababli bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirishning pedagogik va psixologik shart-sharoitlarini aniqlash, samarali usullarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy muammo hisoblanadi. Bu nafaqat ta'lim sifatini oshirishga, balki har tomonlama yetuk avlodni tarbiyalashga ham xizmat qiladi.

Respublikamizda so'nggi yillarda ta'lim mazmunini integratsiyalash, bo'lajak o'qituvchilarni raqamli texnologiyalar vositasida ta'lim-tarbiya berish bo'yicha innovatsion tayyorlarligini takomillashtirishning me'yoriy asoslari yaratilmoqda. "Gumanitar va pedagogik yo'nalishlarda kadrlar tayyorlash sifatiga e'tiborni kuchaytirish, pedagogik ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha o'quv reja va dasturlarini ilg'or xorijiy tajriba asosida qayta ko'rib chiqish va takomillashtirish, mazkur yo'nalishda tahsil olayotgan talabalar ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish, pedagogik ta'lim infratuzilmasini yaxshilash, hududlardagi barcha umumta'lim maktablariga xorijiy tillarni o'zlashtirgan, yuqori malakali professional kadrlarni yetkazib berish" ta'lim sifatini oshirishning ustuvor vazifasi etib belgilab berildi. Natijada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarning tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirishga doir ta'limiy vaziyatlar

va topshiriqlarni loyihalash metodikasini takomillashtirish imkoniyatlari kengayadi [7].

Adabiyotlar tahlili. Tarbiyaviy ishlar metodikasiga oid zamonaviy ta'lim texnologiyalar asosida ta'lim sifatini oshirish O.Musurmonova, N.Muslimov, M.Urazova, B.Xodjayev, M.Mirsoliyevlar talabalarni tarbiyaviy ishlar yuzasidan faoliyatga tayyorlash M.Quronov, N.Egamberdiyeva, R.Mavlonova, F.Qo'chqarova, Sh.Sodiqova, Z.Kurbanizayova, M.Dexqonova, N.Mamatkulovalar tomonidan tadqiq etilgan.

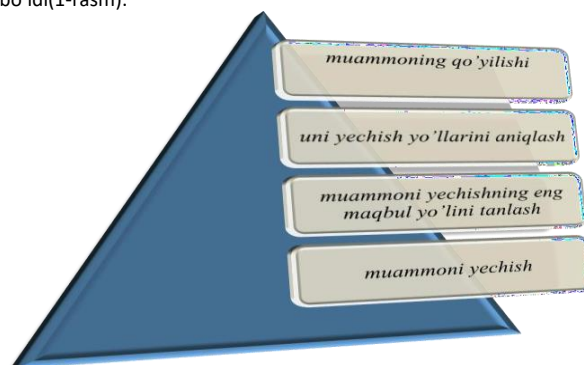
Mustaqil davlatlar xamdo'stligi mamlakatlarida zamonaviy o'qitish texnologiyalari, ulardan o'quv jarayonida foydalanish, talabalarning tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish N.Azizxodjayeva, N.Belyakova, B.Baydenko, A.Markova, O.Anisimov, I.Zimnyaya, F.Alipxanov, B.Gaibova, A.Daxin, E.Shevarshinova va pedagogning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish L.Pavlova, E.Fedorova, D.Elkoninlarning ilmiy-tadqiqot ishlarida olib borishgan.

Xorijiy davlatlarda tarbiyaviy o'quv jarayonidan foydalanish yuzasidan F.Delamare va J.Winterton, B.Bishop va S.Anderson, O.S.Grebenyuk va T.B.Grebenyuklar ta'limda o'qitish samaradorligini oshirishning didaktik vositalarini ishlab chiqish va samarali foydalanish M.Berkman va E.Plutzer, N.Eisenberg, C.David Montersenlar tomonidan tadqiq etilgan.

Tadqiqot metodologiyasi.

Bugungi kunda ta'limning zamonaviy texnologiyalari ta'lim jarayonlarini tashkil etish shakllari va usullariga yangi talablarni qo'yadi. Ta'lim tarbiya jarayonidagi muammolari, ularni yechimini topish bo'yicha ilmiy-tadqiqot uslubini shakllantirishdir.

Ta'lim tarbiya jarayonidagi muammolarni yechimini topish muhim masala sanaladi. Natijada ta'lim tarbiya jarayonidagi muammolarni yechimini topishning to'rt bosqichdan iborat mantiqiy shakli paydo bo'ldi(1-rasm):

1-rasm. Ta'lim tarbiya jarayonidagi muammolarni yechimini topishning asosiy bosqichlari.

Darhaqiqat, yangilanib borayotgan ta'lim tizimini joriy etishda har bir oliy ta'lim tizimidagi o'qituvchilarining o'z faniga, qolaversa, kelajak avlod tarbiyasiga doir ijtimoiy- pedagogik kompetentligini takomillashtirishi va ularni o'z pedagogik faoliyatida izchillilik asosida amaliyotda qo'llay olish mahoratiga ega bo'lishi bugungi kunning dolzarb talabi sanaladi. Mamlakatimizda bo'lajak mutaxassislarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish sifatini yanada oshirish, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash borasida ko'plab faoliyatlar olib borilmoqda. Shu o'rinda, bo'lajak mutaxassislarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish uchun pedagogik va ilmiy bilimlar integratsiyasini ta'minlash zarur. Bo'lajak mutaxassislarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish jarayonida ilmiy bilimlar kesimini fanga oid tushunchalar tizimida integratsion jarayonni foydalanishga olib kelmoqda.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish metodikasini borasida bir qator ilmiy ishlar olib borilgan. Biroq bu muammoning turli jihatlari, xususiyatlari va uning aspektlariga olimlarning qiziqishlari ortib bormoqda. Bu esa bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish metodikasining hozirgi global shuv jarayoni bosqichida alohida ahamiyatga egaligi hamda uning dolzarbligidan dalolat beradi [2].

Olib borilgan tadqiqotlar ishlari shuni ko'rsatadiki, nazariy manbalar mazmuni, o'ziga xos xususiyatlari bilan bevosita tanishish, oliy ta'lim tizimi faoliyatini o'rganish natijasida mavjud topilgan dalillarni sinchiklab o'rganish oliy ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish jarayonida bir qator qarama-qarshiliklar mavjudligi aniqlandi, xususan: oliy ta'lim muassasasi bo'lajak mutaxassisning ma'lumoti darajasi bilan Davlat ta'lim standartidagi malaka talablarining mazmuni hamda uning hajmiga qo'yilayotgan talablar va bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish imkoniyatlarini amalga oshirish darajasi o'rtasida;

bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish jarayonida ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash hamda oliy ta'lim faoliyati bilan talabani faoliyat jarayonini rivojlantirish mexanizmi va qonuniyatlari o'rtasida;

bo'lajak biolog mutaxassislarini tayyorlashda ularning kasbiy hamda metodik kompetentligini rivojlantirish jarayonida o'qitish shakllarida qo'llanilayotgan an'anaviy hamda innovatsion metodlar o'rtasida;

bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish borasida umumkasbiy va mutaxassislik fanlari bilan integratsiyalashgan holda yetarlicha foydalanilmayotganligi o'rtasida;

oliy ta'lim muassasalarida o'quv rejalaridan o'rin olgan fanlar hamda mazmuni o'rtasidagi ziddiyatlarni ta'kidlab o'tish maqsadga muvofiq sanaladi.

Yuqorida sanab o'tilgan bir nechta qarama-qarshi masalalarni bartaraf etish uchun yagona yo'l bu - bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish hisoblanadi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan pedagogik sharoitlarni yaratish, bo'lajak o'qituvchilarini tayyorlash jarayonining mazmuni, tuzilishini rivojlantirish, pedagogik-psixologik imkoniyatlarni aniqlash, nazorat qilish hamda baholash jarayonlarini zamon talablariga moslashtirish bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirishning asosiy maqsadini belgilab beradi [4].

O'zbekiston Respublikasining pedagogik kadrlari, shu jumladan, oliy ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini oldiga qo'yilayotgan muhim vazifalaridan biri bu o'z kasbining ustasi, mahoratli faoliyat olib boruvchi kasbiy-metodik bilim sohibi, yuksak malakaga ega bo'lgan mutaxassis, tengsiz qobiliyatga ega, o'ziga xos pedagogik xususiyatini faoliyatida ko'rsata oladigan, shaxsiy fazilatlarini bilan boshqa hamkasblariga o'rnatib bo'la oladigan, o'quvchilar dardi bilan yashaydigan hamda dars olib borishda innovatsion metodlar orqali o'quvchilarni qiziqitiradigan tengsiz iqtidor egasi sifatida faoliyat olib borishida namoyon bo'ladi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining

tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish metodikasi O'zbekistonda shakllanib kelayotgan yosh avlodni g'oyalar tizimiga ta'lim - tarbiya jarayonida har tomonlama yetuk shaxs bo'lib kamol topishiga, talabaning bilim salohiyati, fikrlash qobiliyatiga bog'liq ekanligini ko'rishimiz mumkin. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish shu bu o'z ish faoliyatda muayyan o'ringa ega bo'lishi, odamlar ichida obro' e'tiborini qozonishi, kasbiy faoliyatida pedagogik, psixologik, metodik, ilmiy salohiyat kabi ketma ket yondashuvlar tizimiga bevosita bog'liq [3].

Fan va texnika taraqqiyotining jadal rivojlanish jarayonida raqobatbardosh bo'lish, har bir mutaxassisdan tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentlikka ega bo'lish, uni izchil ravishda oshirib borishni taqozo etmoqda. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish masalalari tadqiqot ob'ekti sifatida oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak fan o'qituvchilari, ya'ni talaba faoliyatida qaraladi.

N.A. Muslimovning ta'kidlashicha: "Kompetentlik" tushunchasi - "qobiliyat" - ya'ni bu o'z faoliyat davomida nazariy bilimlardan foydalanib, yuksak darajadagi kasbiy malaka, mahorat va iqtidorni ko'rsata olishni anglatadi. "Kompetent", "kompetentlik" tushunchasi ta'lim sohasiga psixologik ilmiy izlanishlar natijasida kirib kelgan. Psixologik nuqtai nazardan, kompetentlik "noan'anaviy vaziyatlar, kutilmagan hollarda mutaxassisning o'zini tutishi, muloqotda bo'la olishi, hamkasblari bilan o'zaro munosabatlarda yangi yo'l topa bilishi, mukammal vazifalarni bajarishi, murakkab ma'lumotlardan foydalanish jarayonida, izchil rivojlanib boruvchi va murakkab jarayonlarda harakatlanish rejasiga egalik"ni anglatadi [2].

Tadqiqot natijalari. Pedagogika sohasida kompetensiyaviy yondashish mutloqo yangi hodisa emas, ko'pchilik olimlar N.V.Kuzmina, A.K.Markova, E.F.Zeer, E.S.Polotin o'qituvchining kasbiy kompetentligi haqidagi fikrlarga oydinlik kiritishda o'z hissarini qo'shishga yordam berishgan. Tadqiqotchi B.Nazarova o'zining ilmiy faoliyati jarayonida D.Dyui, U.Uoller, M.Mid, K.Yung, F.Znanetskiylarning qarashlarida kasbiy-pedagogik kompetentlik tushunchasiga quyidagi ta'rif bilan izohlaydi: "Bu muhitga o'rganish vositasi, chunki kasb odamni unga to'g'riylaydi, odamning qiziqishlarini aniqlaydi, bitta kasbda ishlagan odamlarning qiziqishlarini jamlaydi" [3].

R.X.Tugeshv kompetensiyaviy tarbiyaviy faoliyatga doir jihatlarni quyidagicha bayon etadi - o'z kasbining mohir ustasi, tengi yo'q qobiliyat egasidir, o'z ta'riflarni yana quyidagicha davom ettiradi: tarbiyaviy faoliyatga doir jihatlarni davom ettirish jarayonidagi murakkab vaziyatlarni yengib o'tish texnikasi, bilimlar zanjirining ketma-ketligi, qiziqishlari va qarashlari, o'z faoliyatining ijobiy natijasi, hayotdagi egallagan o'rni, tengsiz kasb egasi, o'ziga xos xususiyat sohibi, mukammal mutaxassis bo'la olish san'ati, tarbiyaviy faoliyatga doir yetuk bilimga ega bo'lishi, amaliy ko'nikmalari, turli jarayonlarga baho bera olish san'ati, muammoli vaziyatlardan yo'l topa bilishi kabi xususiyatlar zanjiridir [4].

Yu.G.Taturning fikricha, har bir yo'lda uchrayotgan to'siqning yechimi, muammoli vaziyatlardan yo'l topa olish san'ati kabi qobiliyatlar zanjirini kompetentlik deb ta'riflaydi [5].

J.E.Usarovning ta'kidlashicha, ijtimoiy va pedagogik sifatlar tizimini uyg'unlashtirgan yaxlit sistemadir, ya'ni ulkan marralarga eltuvchi, yaxlit faoliyatni egallash jarayoni kompetensiyadir. Kompetensiya egasi bu - o'z kasbining ustasi, mukammal bilim egasi, o'z faoliyati davomida o'ziga xoslik prinsipini ilgari suruvchi, tengsiz vaziyatlarga mukammal yechim topa bilish san'ati egasi, nazariya va amaliyot zanjirini faoliyati negizida doimiy davom ettiruvchi qobiliyat sohibini nazarda tutadi.

A.K.Markova ko'plab o'qituvchi mehnatining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligi asoslarini o'rgangan pedagog olimi hisoblanib, u o'qituvchi pedagogik kompetentligining muhim tarkibiy asoslari to'rtga bo'lib, o'rganishni tavsiya etadi [3].

A.K.Markova o'qituvchining mehnati kompetentlikka aylanadi qachon-ki o'qituvchi o'z faoliyatini yetarlicha yuqori hamda talabalarni o'qitish va tarbiyalashni yuqori darajada amalga oshirsa. Ushbu asoslar bilan birga o'qituvchining kasbiy kompetentligini to'rtga bo'lib o'rganadi.

Maxsus yoki faoliyatli kasbiy kompetentlik - bu faoliyatni yuqori kasbiy darajada olib borishi. Maxsus kasbiy kompetentlik, nafaqat maxsus bilimlardan, balki bu bilimlarni amalga oshirishdan iborat.

Tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentlik – bu qo‘shimcha faoliyatni olib borish yo‘llarini hamkorlikda bajarishni bilishdir.

Shaxsiy kompetentlik – o‘zini rivojlantirish va o‘zini ko‘rsatish yo‘llarini bilish (mutaxassis o‘zining faoliyatini rejalashtirish, mustaqil qaror qilish, ma‘lumotlar bilan va o‘z ustida ishlash).

Individual kompetentlik – bu o‘zini boshqarish yo‘llarini bilish, kasbiy rivojlanishga tayyorgarlik va kasbiy yangiliklar yaratish. Shu bilan birga o‘qituvchining bilimlari yangiliklar bilan boyigan bo‘lishi, psixologik va pedagogik fazilatlar yuqori darajada bo‘lishidir. Tarbiyaviy faoliyatga doir kompetensiya va uni tushunishda – tarbiyaviy faoliyatga doir jamiyatni subyekti bo‘lgan, insonni sifatli mehnat faoliyati, jamiyat a‘zolarining o‘zaro ta‘sirini bilan bog‘liq tarbiyaviy faoliyatga doir hayotini tartibga soluvchi faoliyatga oid normalar tushuniladi.

A.K.Markova o‘qituvchini tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentlikka ega bo‘lgan o‘qituvchi deb, pedagogik faoliyatini, pedagogik muammoni yetarlicha yuqori darajaga oshirgan, yoshlarni o‘qitishda va tarbiyalashda yuqori natijalarga erishgan vaqti deb ta’kidlaydi. Mukammal kompetent egasi pedagogik va psixologik xususiyatlar zanjiridan mehnati davomida foydalanishida ko‘rinadi [3].

Xulosa. Pedagogning barcha faoliyati vositalar yordamida amalga oshiriladi. Bular safiga maqsadga erishishda zarur bo‘ladigan barcha harakatlar, predmetlar, qurollar, usullar va texnologiyalarni kiritish mumkin. Har bir insonning jamiyat hayotida ongli ravishda mustaqil ishtirok etishi, tarbiyaviy ishlar bo‘yicha ma‘naviy sohada yuzaga keladigan muammolarni yetarli darajada hal etishga qaratilgan harakati tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligida namoyon bo‘ladi. Mazkur harakatni ma‘naviy qadriyatlar hamda axloqiy tamoyillar asosida tashkillashtirish – bugungi va kelajak hayotimizni ma‘naviy-axloqiy inqirozlardan saqlashning har tomonlama kafolati bo‘lib xizmat qiladi.

– **birinchidan**, tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligining ma‘naviy-axloqiy omillar bilan o‘zaro determinlashganligi ma‘lum bir shart-sharoitlarni yaratishni taqozo qiladi;

– **ikkinchidan**, axloqiy meyorlar va prinsiplarning umumiy insonparvarlik mezonini butun insoniyat tarbiyaviy faoliyatga doir faolligini barqarorlashtirish bilan tavsiflanadi;

– **uchinchidan esa**, tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligining ma‘naviy-axloqiy tamoyillari ishlab chiqilishi kerak

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Egamberdiyeva N.M. Ijtimoiy pedagogika (darslik) –T.: 2009 y.
2. Mavlonova R., Vohidova N.X. Ijtimoiy pedagogika (o‘quv qo‘llanma) –T.: 2009 y.
3. Галагозова М.А. Социальная педагогика (Учебное пособие) – М.2000 г.
4. Mavlonova R., Vohidova N.X., Rahmonqulova N.H. Pedagogika nazariyasi va tarixi (o‘quv qo‘llanma) –T.Fan va texnologiyalar: 2010 y.
5. Yo‘ldoshev J. Ta‘lim yangilanish yo‘lida. – T.: O‘qituvchi.

bo‘lib, ushbu tamoyillar milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan bo‘lishi lozim;

– **to‘rtinchidan**, yoshlarda ma‘naviy-axloqiy sifat va fazilatlarini hamda tamoyillarni shakllantirish bilan tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini o‘zaro uyg‘unligiga erishish, kelajakda barkamol avlodni ma‘naviy yetuk inson sifatida shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining tarbiyaviy faoliyatga doir kompetentligini rivojlantirish bugungi ta‘lim tizimining dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Chunki boshlang‘ich sinf davri bolaning shaxs sifatida shakllanishi va ijtimoiylashuvi uchun asosiy bosqich sanaladi. O‘qituvchining, nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etish, o‘quvchilarning axloqiy-ruhiy rivojlanishiga ta‘sir o‘tkazish qobiliyati yuqori bo‘lishi talab etiladi.

Tarbiyaviy faoliyatga oid kompetentlikni shakllantirishning pedagogik va psixologik shart-sharoitlarini tahlil qilish natijasida, ushbu jarayon o‘qituvchi tayyorlash tizimidagi o‘quv dasturlari, amaliy mashg‘ulotlar, psixologik tayyorgarlik hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish bilan uzviy bog‘liq ekanligi aniqlandi. Shu boisdan, pedagog kadrlarni tayyorlashda nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish, zamonaviy ta‘lim va tarbiya metodlarini qo‘llash, shaxsiy rivojlanishga yo‘naltirilgan psixologik treninglar tashkil etish muhim ahamiyatga ega.

Takliflar: O‘qituvchi tayyorlash tizimini takomillashtirish: Oliy ta‘lim muassasalarida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari uchun tarbiyaviy kompetentlikni shakllantirishga yo‘naltirilgan maxsus kurslar va amaliy mashg‘ulotlarni ko‘paytirish lozim.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish: Interfaol ta‘lim usullari, refleksiya, muammoli ta‘lim va loyihaviy metodlarni keng qo‘llash orqali o‘qituvchilarning tarbiyaviy faoliyat bo‘yicha malakasini oshirish zarur.

Psixologik tayyorgarlikni kuchaytirish: Talabalarining tarbiyaviy jarayonda duch kelishi mumkin bo‘lgan psixologik muammolarni hal etish ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus trening va seminarlar tashkil etish kerak.

Amaliy tajribalarni oshirish: Talabalar uchun maktablarda pedagogik amaliyot muddatini uzaytirish va ular tomonidan tarbiyaviy tadbirlarni mustaqil tashkil etish imkoniyatlarini yaratish.

2000 y.

6. Подласый И.П. Педагогика. В 2х кн. М.Владос.2003
7. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi O‘RQ-637-son Qonuni / “Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi”, 24.09.2020 y., 03/20/637/1313-son. <https://lex.uz/doss/5013007>.
8. Инчхонская декларация – Образование – 2030: обеспечение всеобщего инклюзивного и справедливого качественного образования и обучения на протяжении всей жизни // Всемирный форум по образованию, Incheon, Korea R, 2015.